

Апотекарска пракса

ISSN 1451 - 1827

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

125

ДЕЦЕМБАР 2019

**СА SMART
ФАРМАЦЕУТОМ
У НОВУ ГОДИНУ!**

**ВАШ ФАРМАЦЕУТ
ЗНА СВЕ
О ВАШЕМ ЛЕКУ**

TO DO LIST ЗА 2020. ГОДИНУ

СТАНДАРДИЗОВАНА УСЛУГА ОБОЛЕЛИМА ОД ДИЈАБЕТЕСА

Увођење стандардизоване фармацеутске услуге у апотекама са циљем унапређења здравља, побољшања степена адхеренце и бољих здравствених исхода код пацијената оболелих од дијабетеса.

SMART PHARMASU ПРОЈЕКАТ У СРБИЈИ

Програм континуираног професионалног развоја и увођење фармацеутске услуге за оболеле од астме у апотекама.

ДАН АПОТЕКАРСТВА, 30. АПРИЛ

Едукације посвећене промоцији стандардизованих фармацеутских услуга, у оквиру Месеца фармације поводом Дана апотекарства.

СВЕТСКИ ДАН ФАРМАЦЕУТА, 25. СЕПТЕМБАР

Саветовање пацијената који користе хроничну терапију са циљем да у разговору са фармацеутом провере да ли на правилан начин користе и чувају своје лекове и разреше све недоумице које имају у вези са њима.

СВЕТСКИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ ДИЈАБЕТЕСА, 14. НОВЕМБАР

Спровођење скрининга код свих особа старијих од 45 година са циљем детекције повишеног ризика за тип 2 дијабетеса.

Реч уреднице

На крају сваке године анализирамо урађено и правимо планове за наредну годину. У току 2019. године започета су два пилот пројекта, оба посвећена увођењу фармацеутских услуга. Први, покренут у оквиру обележавања Дана апотекарства и посвећен оболелима од дијабетеса и други, који представљамо у овом броју а покренут је кроз **SMART pharmacy** пројекат.

Година за нама протекла је у знаку доношења нових закона из области здравствене заштите и здравственог осигурања, а у току је измена и израда већег броја подзаконских аката чије се усвајање очекује током 2020. године.

Обележена су два значајна јубилеја, 80 година студија фармације у Србији и 140 година СФУС-а. Доделена је Награда „Стеван Шукљевић“ за 2019. годину и награде на конкурс за Светски дан фармације.

Кроз фејсбук страницу Коморе, сајт и овај часопис, покушали смо да вас током целе године благовремено информисемо о свим новинама важним за вашу праксу и едукацију. Надамо се још интензивнијој и успешнијој сарадњи у 2020. години.

САДРЖАЈ

- 4** Вести из Коморе

- 8** *Smart pharmacy* програм у Србији - пилот пројекат

- 12** Интервју са добитницом Награде “Стеван Шукљевић”

- 14** Резултати Кампање за рационалну употребу антибиотика

- 16** Вести из света

- 18** Случајеви из праксе

- 20** 140 година *SFUS*-а

- 22** Удружење „ЗП“ - Пацијенти Против Псоријазе

- 24** Фармацеути и имунизација - глобални оквир

- 26** Дигиталне технологије у фармацеутској пракси

- 27** Историја фармације - изложба

- 28** Календар догађаја

**Апотекарска
пракса**

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА
The Pharmaceutical Chamber of Serbia

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотeka Србије, Београд

ISSN 1451-1827 = Апотекарска пракса COBISS
SR - ID 94777858

ГЛАВНА И ОДГОВОРНА УРЕДНИЦА Драгана Рајковић
СТРУЧНИ САРАДНИЦИ Николина Скорупан, Соња Стојиљковић,
Милан Ракић, Милица Ђукановић
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК Небојша Ускоковић
ПРЕЛОМ И ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ Дарко Тонић
ШТАМПАРИЈА Матија д.о.о., Београд
ТИРАЖ 7.550 комада
ИЗДАЈЕ Фармацеутска Комора Србије, Мутапова 25, Београд,
Србија
ТЕЛ/ФАКС +381 11 32 43 144, 32 46 795
ЕЛЕКТРОНСКА ПОШТА komora@farmkom.rs
ПОСЛОВНИ РАЧУН 325-9500900015066-04

ПРИМЕНА ПРАВИЛНИКА О ОБРАСЦУ И САДРЖИНИ ЛЕКАРСКОГ РЕЦЕПТА, НАЧИНУ ИЗДАВАЊА И ПРОПИСИВАЊА ЛЕКОВА У ПРИВАТНИМ ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА И ПРИВАТНОЈ ПРАКСИ

Од 1. јануара 2020. године очекује се примена Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и

прописивања лекова у домовима здравља у приватној својини и приватној пракси и апотекама са којима Републички фонд нема закључене уговоре ради пружања услуге прописивања и издавања лекова.

На састанку који је одржан 12. децембра, представници Института за јавно здравље "Др Милан Јовановић Батут" најавили су почетак пројекта који ће омогућити примену Правилника. У току је финална фаза израде стручно-методолошког упутства, који ће стручној јавности бити доступан крајем године.

РЕДОВНА СПОЉНА ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА СТРУЧНОГ РАДА

Новим Законом о здравственој заштити који је ступио на снагу априла 2019. године, надлежним коморама здравствених радника делегирани су нови послови везано за редовну спољну проверу квалитета стручног рада, и то:

1. Финансирање организовања и спровођења редовне спољне провере квалитета стручног рада (члан 17, став 2).

2. Израда предлога плана редовне спољне провере квалитета стручног рада у сарадњи са Институтом за јавно Здравље "Др Милан Јовановић Батут" (члан 191, став 2).

Поред наведеног, као и ранијих година, коморе предлажу листу стручних надзорника (члан 192, став 1).

С тим у вези Управни одбор је на седници одржаној 04.10.2019. године именовао Радну групу за редовну спољну проверу квалитета стручног рада у здравственим установама и приватној пракси, а који чине председници и секретари огранака Коморе, са задатком да изради предлог плана из тачке 2. Поред тога, Фармацеутска комора Србије је 14.10.2019. године објавила јавни позив својим члановима да се пријаве

за листу стручних надзорника, а такође су контактирани сви са постојеће листе како би се она усагласила са актуелном ситуацијом.

Коригован и допуњен предлог листе стручних надзорника упућен је министру здравља на даљу надлежност 31.10.2019.

године, а предлог плана редовне спољне провере квалитета стручног рада израђен је од стране именоване Радне групе и биће прослеђен министру након усаглашавања са Институтом за јавно Здравље “Др Милан Јовановић Батут”, односно најкасније до краја године.

ИЗМЕНЕ ПРАВИЛНИКА О ПРОВЕРИ КВАЛИТЕТА СТРУЧНОГ РАДА И ПРАВИЛНИКА О ПОКАЗАТЕЉИМА КВАЛИТЕТА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Фармацеутска комора Србије активно учествује у изменама Правилника о провери квалитета стручног рада и Правилника о показатељима квалитета здравствене заштите, у оквиру Радне групе именоване од стране министра здравља.

Осим усклађивања са новим одредбама Закона о здравственој заштити, иде се ка обједињавању наведених аката у један документ. Комора је активно учествовала у дефинисању нових показатеља квалитета, а у току је израда нових образаца који ће се користити приликом редовне спољне провере квалитета стручног рада, и то посебно за примарну здравствену заштиту, а посебно за болничке апотеке.

Усвајање новог Правилника очекује се најкасније на јесен 2020. године.

ЈАВНА РАСПРАВА НА НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ И НАЦРТ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПОТРОШАЧА

На позив Коморе за доставу коментара на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом и Нацрт закона о заштити потрошача, у поступку јавне расправе, пристигао је један коментар везано за фармацеутски отпад. Комора је упутила дописе надлежним министарствима, по питању оба нацрта, које можете погледати на сајту Коморе www.farmkom.rs

Везано за Нацрт закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом, Комора је посебно указала на потребу да надлежно министарство, у поступку прикупљања фармацеутског отпада од грађана, распише јавну набавку везано за „лица која врше сакупљање, транспорт, третман, односно складиштење, поновно искоришћење и одлагање или извоз фармацеутског отпада“ из члана 56а. став 1. тачка 1. са обавезом прикупљања отпада из свих апотека које су за то одређене, у складу са чланом 5. став 3. Правилника о начину и поступку управљања фармацеутским отпадом, а са циљем да се обезбеди несметано и ефикасно спровођење овог процеса.

По питању Нацрта закона о заштити потрошача предлог Коморе заснива се на чињеници да лек није и не може се третирати као остала роба, те се сходно томе услови по питању рекламације и повраћа-

ја лекова из промета морају посебно дефинисати, како би се обезбедило да се у промету налазе искључиво безбедни, квалитетни и ефикасни лекови.

ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ ДИЈАБЕТЕСА

Други пут за редом, у организацији Фармацеутске коморе Србије, обележен је у апотекама Светски дан борбе против дијабетеса, 14. новембар. У оквиру акције која је спроведена у периоду од 14-17. новембра, заинтересовани грађани су могли да провере да ли имају повишен ризик за обољевање од дијабетеса, а они који су већ оболели да добију корисне информације у вези терапије и смањења ризика који доводе до погоршања болести.

world diabetes day

У оквиру обележавања, а са циљем да што већи број наших колега прође обуку за увођење стандардизоване фармацеутске услуге за оболеле од дијабетеса, **Фармацеутска комора Србије је од 14. новембра омогућила приступ пакету образовања са овом темом свим својим члановима.** Пакет образовања је доступан уласком на ваш кориснички картон. Уједно вас позивамо да се пријавите и за учешће у пилот пројекту Коморе пријавом на мејл generalni.sekretar@farmkom.rs са назнаком "пилот пројекат".

ПРАВИЛНИК О БЛИЖОЈ САДРЖИНИ РЕГИСТРА ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА И ДОКУМЕНТАЦИЈИ ПОТРЕБНОЈ ЗА РЕГИСТРАЦИЈУ

Правилник о ближој садржини Регистра здравствених установа и документацији потребној за регистрацију објављен је у "Сл.гласнику РС" број 80 од 08.11.2019. године. Овим Правилником уређује се ближа садржина Регистра здравствених установа који води Агенција за привредне регистре, садржина и образац пријаве за упис у Регистар и документација потребна за регистрацију. Регистар се води као јединствена, централна, јавна електронска база података о здравственим установама.

Правилник почиње да се примењује од 11. октобра 2020. године, односно даном почетка рада Регистра који води Агенција за привредне регистре.

ЕАНР 2019 - АНКЕТА О НЕСТАШИЦИ ЛЕКОВА

Позивамо вас да учествујете у истраживању Европске асоцијације болничких фармацеута (ЕАНР) за 2019. годину са циљем подизања свести о проблему несташице лекова и њиховом утицају на пацијенте, нарочито у болничком окружењу. До сада су спроведене укупно три анкете 2013., 2014. и 2018. године. Анкета о несташици лекова за 2019. годину жели да испита неке од разлога за несташицу лекова у болницама, као и утицај истог на пацијенте, а намењено је болничким фармацеутима, медицинским техничарима, лекарима те другим здравственим радницима који раде у болничком окружењу, као и пацијентима. **Истраживање, коме можете приступити преко сајта Коморе www.farmkom.rs, биће доступно до 13. јануара 2020. године.**

ОДРЖАН СИМПОЗИЈУМ О СТАЛНОМ УНАПРЕЂЕЊУ КВАЛИТЕТА У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА

Симпозијуму о сталном унапређењу квалитета у здравственим установама примарне здравствене заштите одржан је 15. новембра 2019. године у Институту за јавно здравље "Др Милан Јовановић Батут". Симпозијум је организован са циљем упознавања и лакшег руковања подацима (индикаторима) који се прикупљају током године, у складу са Правилником о показатељима квалитета здравствене заштите, и по завршетку године достављају Фармацеутском факултету у Београ-

ду и локалним заводима. Ова обавеза важи за све апотекарске установе који имају склопљен уговор са РФЗО.

УЧЕШЋЕ ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ НА ЈЕСЕЊЕМ ФЕСТИВАЛУ ЗДРАВЉА

Фармацеутска комора Србије је и ове јесени активно учествовала на Јесењем фестивалу здравља, који је одржан 30-31. октобра у Београду.

Јавном позиву да учествују на штанду Коморе одазвале су се: ЗУА Бену, ЗУА *Lilly drogerie*, ЗУА Јанковић, ЗУА *Galen pharm*, ЗУА *Filly farm* и ЗУА *Thea*. Активности магистра фармације обухватале су саветовање пацијената који користе хроничну терапију и процена ризика за обљевање од дијабетеса, попуњавањем стандардизованог упитника. Осим тога, другог дана Фестивала одржана је трибина у циљу промоције стандардизоване фармацеутске услуге оболелима од дијабетеса, на којој је поред наших колегиница Соње Стојиљковић и Јелене Стефановић Војиновић учествовао и представник Удружења за борбу против дијабетеса Града Београда „Плави круг“, г-дин Дамјан Дамјановић.

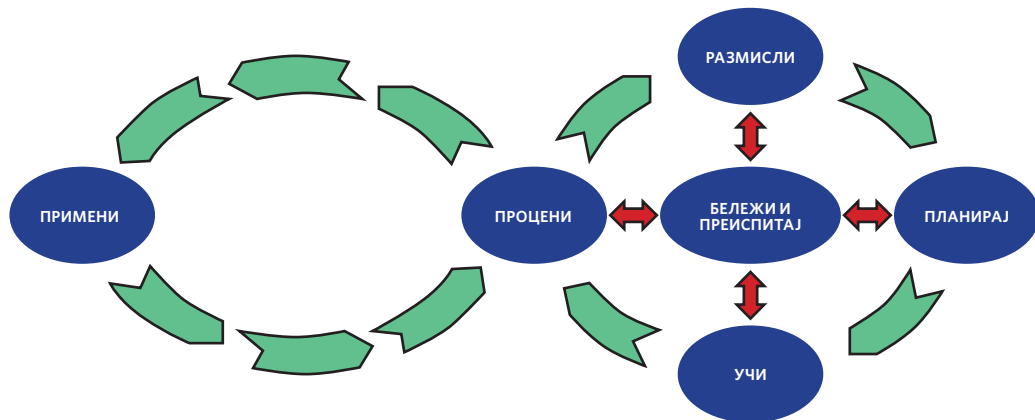
SMART PHARMACY ПРОГРАМ У СРБИЈИ - ПИЛОТ ПРОЈЕКАТ

Припремила: маг. фарм. спец. Николина Скорупан

У јуну је у Београду одржана дводневна иновативна радионица „SMART Pharmacy“ са 50 учесника из апотека приватног и јавног сектора, представницима Фармацеутског факултета у Београду, Фармацеутске коморе Србије и Фармацеутске

коморе Републике Српске. Модератори Аријана Мештровић и Mike Rouse су представили програм континуираног професионалног развоја (КПР) заснованог на потребама и истакли његове предности у односу на концепт континуиране едукације

ШТА ЈЕ SMART?

Specific - специфично
Measurable - мерљиво
Achievable - достигну
Relevant - релевантно
Timed - временски ограничено

(КЕ). За разлику од КЕ, које учесници посећују, понешто запамте, а већину забораве, КПР подразумева структуриран непрекидан процес, током којег фармацеут процењује потребе за учењем, планира како да учи, учи, процењује квалитет и сврху научног, ПРИМЕЊУЈЕ научно и све то документује.

Укратко, за КЕ може се рећи да се своди на „Научи данас, заборави сутра“, док КПР обезбеђује примену научног – „Научи данас, примени сутра“! Потом се дискутовало о компетенцијама фармацеута и како их проценити, као и о увођењу нових услуга у апотеке у Србији. Детаљном анализом, одабрана је прва

услуга која ће се кроз *SMART Pharmacy* програм увести у апотеке током 2020. - унапређење контроле астме.

Следећи корак био је оспособити тренере који ће обучавати фармацеуте за увођење SMART Pharmacy програма у апотеке. Тако је почетком новембра одржана тродневна

Фармацеутска комора Србије сада броји 40 сертификованих тренера за програм континуираног професионалног развоја и за увођење услуге унапређења контроле астме. Почетком 2020. биће организовани први SMART тренинзи, на огранцима Коморе и покренут пилот пројекат Увођење фармацеутске услуге за оболеле од астме у апотекама.

радионица "SMART Pharmacist - Train The Trainer". Окупила је 40 фармацеута из приватног и јавног сектора. Током прва два дана, учесници су стицали вештине за тренере за КПР, а током трећег дана оспособљени су за обучавање фармацеута који желе да се баве услугом унапређења контроле астме у апотекама.

Сви заинтересовани фармацеути више информација могу добити путем мејла kotmora@farmkom.rs

SMART Pharmacy програм дизајниран је као одржива, на доказима заснована иницијатива која укључује све елементе континуираног професионалног развоја, укључујући примену и утицај на свакодневну апотекарску праксу.

Модератори *SMART Pharmacy* радионица били су доц. др Аријана Мештровић и *Mike Rouse*. Аријана је аутор Летње школе клиничке фармације и *SMART* програма за континуирану едукацију који је у сарадњи са *ACPE* (Међународним одбором за акредитацију едукација у фармацији) имплементиран у чак 13 земаља широм света. *Mike Rouse* је извршни директор за стручне послове и директор *ACPE*, Чикаго, САД.

ДОБИТНИЦА НАГРАДЕ „СТЕВАН ШУКЉЕВИЋ“ ЗА 2019. ГОДИНУ

МАГ.ФАРМ.СПЕЦ. НИКОЛИНА СКОРУПАН

Припремила: маг.фарм.спец. Драгана Рајковић

КАКО СТЕ ПРИМИЛИ ВЕСТ ДА СТЕ ДОБИТНИК НАГРАДЕ СТЕВАН ШУКЉЕВИЋ?

Било је лепо јесење, сунчано подне. Михољско лето се разлило по бачкој равници. На путу до посла, возим ауто. Поред мене мој сувозач, млада колегиница, фармацеут, приправник. Звони ми телефон. Бацам поглед на екран и видим да је позив из Коморе. Јављам се. Мислим да је у вези актуелног пројекта, а потајно се надам да је у вези награде и да ми саопштавају да сам баш ја добитник. И управо то се и десило. Зауостављам ауто уз пут. Скоро никад не зауостављам ауто док разговарам телефоном (хвала иноваторима за *hands-free*), али како још увек немам *hands-free* ауто, а ноге и руке ме не слушају од узбуђења, застајем поред пута. Смејем се гласно и захваљујем на лепим вестима. Пресрећна сам. Пресрећна што сам добитник награде која носи име колеге који је био не само прави фармацеут, већ и велики човек. Колегиница ми радосно честита, поносна што јој је менторка „фаца“ у струци. Одлазимо у апотеку да радимо са још већим ентузијазмом.

Дакле, одговор на Ваше питање је: Филмски!

ШТА ЗА ВАС ЗНАЧИ ОВА НАГРАДА?

Свакодневни подсетник да висина промета није мерило квалитета рада фар-

мацеута. Огроман је изазов времена у којем живимо, напредовати професионално, а успут не изгубити људскост.

ШТА ЗА ВАС ЗНАЧИ БИТИ ФАРМАЦЕУТ ДАНАС?

Занимања се веома брзо мењају. Настају, нестају или еволуирају. Тако је савремени фармацеут, постао некакав *all-inclusive* спој хемичара, куvara, лекара, медицинске сестре, трговца, психолога, информатичара. Растрзан између трговца и здравственог професионалца, осврћући се на улоге које је изгубио и покушавајући да ухвати корак са новим улогама које му се намећу како би опстао, помало пати од кризе идентитета. Ипак, фармацеут успева да одржи своје занимање у врху оних којима људи највише верују.

ШТА СМАТРАТЕ ВАШИМ НАЈВЕЋИМ УСПЕХОМ?

Израда троспратне свадбене торте за пријатеље и 100 чоколадних чашица испуњених кремастим ликером. Сумњам да ћу икад професионално надмашити овакав пројекат.

ШТА ЈЕ ВАШ ПРОФЕСИОНАЛНИ МОТО?

И животни и професионални: „Кад ти живот да лимуне, попиј Швецп!“

БИОГРАФИЈА

Николина је рођена у Сомбору. Дипломирала на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду 2005. Каријеру започиње на Катедри за фармацеутску хемију Фармацеутског факултета у Београду, као стручни сарадник, потом као асистент. Након четири године рада на факултету, свој професионални пут наставља у Апотеци Сомбор. Током наредних шест година у оквиру Апотеке Сомбор ради као дипломирани фармацеут, организатор програма континуиране едукације, организатор акција промоције здравља и превенције болести, члан тима за маркетиншке активности, члан тима за развој и процену компетенција фармацеута.

2015. завршава здравствену специјализацију и стиче звање специјалисте фармакотерапије.

Тренутно је запослена у ЗУА БЕНУ, на месту управника апотеке Апатин.

Континуирано ради на промоцији фармацеутске струке кроз предавања и трибине за пацијенте: обележавањем дана здравља у оквиру апотеке, као сарадник школе за труднице, као сарадник/предавач школе родитељства и у оквиру удружења пацијената.

Учествује у извођењу радионица „Саветовање пацијената у апотеци“ као сарадник из праксе у оквиру академске специјализације „Фармакотерапија у фармацеутској пракси“.

Учествује као предавач, татор радионица и аутор програма континуиране едукације за фармацеуте и здравствене техничаре у Србији и Републици Српској.

На листи је стручних надзорника за спољашњу проверу квалитета стручног рада.

Учествовала је са укупно четири саопштења у виду постер презентација на међународним конгресима фармацеута.

За постер презентацију на ФИП конгресу 2012. додељена јој је друга награда секције за апотекарску праксу. Има три објављена стручна рада са СЦИ листе.

Од 2015. сарадник је гласника Фармацеутске коморе Србије „Апотекарска пракса“. Учествује у изради стручних текстова, едукативних брошура и лифлета намењених фармацеутима, као и едукативних материјала намењених пацијентима; у припреми материјала за обележавање дана из календара здравља. Члан је Радне групе „SMART Pharmacy“ Фармацеутске коморе Србије. Од 2018. члан је скупштине ФКС.

Залаже се за увођење фармацеутских услуга у апотеке примарне здравствене заштите и повећање квалитета стручног рада фармацеута.

СМАЊЕНА УПОТРЕБА АНТИБИОТИКА У СРБИЈИ

**ФАРМАЦЕУТИ ЗНАЧАЈНО ДОПРИНЕЛИ ПОЗИТИВНИМ РЕЗУЛТАТИМА
КАМПАЊЕ ЗА РАЦИОНАЛНУ УПОТРЕБУ АНТИБИОТИКА**

Припремила: маг.фарм.спец. Драгана Рајковић

Министарство здравља је почетком новембра објавило резултате званичне анализе потрошње антибиотика у Републици Србији, који се прате у оквиру Мреже за потрошњу антимикробних лекова Светске здравствене организације (АМС мрежа СЗО). **Потрошња антибиотика у 2018. години износи 22,75 ДДД (дефинисаних дневних доза на 1000 становника на дан), што је мање за 37,6% у односу на 2015. годину, а за 7,25% мање него претходне, 2017. године.**

Проф. др Милица Бајчетић, национални коресподент АМС мреже СЗО, указала је на значај постигнутих резултата од 2015. године, када је Министарство здравља покренуло Кампању за рационалну употребу антибиотика. Током 2018. године лекари су у великој мери рационално прописивали антибиотике што је резултирало смањеном потрошњом за више од једне трећине у односу на 2015. годину.

Осим тога, овај резултат постигнут је највећим делом смањењем тзв. „недефинисане потрошње“ коју чини промет антибиотика издатих без рецепта или на рецепт установа које нису у мрежи РФЗО за три пута, са 55% у 2015. на 17% у 2018. години. То управо показује **да су фармацеути стопирали продају антибиотика без рецепта и уложили велике напоре да подигну свест грађана о катастрофалним последицама самолечења са посебним акцентом на**

нежељене реакције антибиотика, те је издавање и куповина ових лекова значајно мања у односу на раније године.

Осим тога, изузетан резултат постигнут је у области лечења педијатријске популације: стопа прописаних антибиотика на 1000 деце у 2018. године смањена је за 7,3% у односу на 2015. годину. Веома је важно истаћи да је пад потрошње квалитативан, односно да је значајно смањено прописивање антибиотика за обољења када антибиотик није ни био лек избора. Проф. Бајчетић је указала да је смањење стопе прописаних антибиотика код деце посебно важно, с обзиром да је Србија донедавно била препозната као земља у којој се деци прописивало 3 до 5 пута више антибиотика него у Централној и Северној Европи.

Министарство здравља спроводи Кампању за рационалну употребу антибиотика у сарадњи са многобројним партнерима: домаћом експертском групом, националним и међународним институцијама, стручним удружењима и удружењима грађана. Посебно треба истаћи да су партнери Министарства здравља у овој кампањи и Фармацеутска комора Србије, Фармацеутски факултет Универзитета у Београду, Савез фармацеутских удружења Србије, Српско апотекарско друштво, Удружење фармацеута Војводине, као и NAPSer-Национална организација студената фармације.

ФОРМИРАНА НАЦИОНАЛНА МУЛТИСЕКТОРСКА КООРДИНАЦИОНА ГРУПА ЗА КОНТРОЛУ РЕЗИСТЕНЦИЈЕ БАКТЕРИЈА НА АНТИБИОТИКЕ

У складу са усвојеном Уредбом о Националном програму за контролу резистенције бактерија на антибиотици за период 2019-2021 („Сл. Гласник РС“, бр. 8/2019) формирана је Национална мултисекторска координациона група за контролу резистенције бактерија на антибиотици, чија је прва конститутивна седница одржана 17.12.2019. године.

Поред представника Министарства здравља, у радној групи се налазе и представници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и Министарства заштите животне средине. За председника је именован министар здравља, др Златибор Лончар.

Извор података: www.zdravlje.gov.rs

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

ДРУГИ ПРОЈЕКАТ
РАЗВОЈА
ЗДРАВЉА
СРБИЈЕ

Пажљиво с антибиотикима!

Кампања за рационалну употребу антибиотика

Текстове припремио: маг.фарм.спец. Милан Ракић

ЈУБИЛЕЈ - 150 ГОДИНА ПЕРИОДНОГ СИСТЕМА ЕЛЕМЕНАТА

Година 1869. сматра се годином открића Периодног система елемената (ПСЕ), а руски научник Дмитриј Менделејејев његовим главним творцем.

Широм света, читава година била је у знаку обележавања 150 година од настанка ПСЕ, а у прилог значаја ПСЕ говори и податак да су Генерална скупштина Уједињених нација и UNESCO ову годину прогласили *Међународном годином периодног система елемената*.

ПСЕ се сматра једним од најзначајнијих достигнућа у науци. Његов значај није само у области хемије већ представља основу физике, медицине, биологије и других природних наука.

ЖЕНЕ У НАУЦИ

Шпанија је, у оквиру прославе јубилеја 150 година од настанка Периодног система елемената, акценат ставила на допринос жена науци - хемији. Главни део ове манифестације одиграо се у Валенсији, у њеној најпопуларнијој туристичкој атракцији - у Граду уметности и науке (енгл. *The City of Arts and Sciences*), у делу Валенсије који је средиште музеја и културних институција.

Направљена је посебна изложба графичких илустрација којима је на врло занимљив начин приказана улога жена у науци и истакнут допринос који су дале открићу хемијских елемената. Преко 40 живописних илустрација чини ову изложбу. Свака од њих праћена је кратким текстом на шпанском и енглеском језику.

Изложба је пре свега едукативног карактера, обилује занимљивим подацима, попут оних да су прве жене „хемичари“

постојале још у Месопотамији и то 1200 године пре нове ере.

Посетиоци ове изложбе, могли су да у једном дану, као времепловом, путују од древне Месопотамије до модерног доба и упознају се са ликом и делом великог броја добитница Нобелове награде из области хемије и медицине. Било би лепо да оваква изложба буде презентована и у Србији.

ФЕЈСБУК СТРАНИЦА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

Наша Фејсбук заједница, за мање од 2 године, увећала се готово три пута и сада можемо да се похвалимо чињеницом да имамо преко 5000 пратилаца, од којих већину чине жене (готово 90%).

Највећи број пратилаца је из Србије (88%), као и из региона бивше Југославије, али нас у знатном броју прате и из Немачке, Норвешке, Аустрије, па чак и из Сједињених Америчких Држава. Оно што Фејсбук статистика говори о

нашим пратиоцима јесте да њих преко 1000 користи ову друштвену мрежу на енглеском језику.

Посебно нас радује чињеница да је садржај наше странице поред великог броја фармацеута привукао у знатном броју и лекаре и фармацеутске техничаре.

Због Вас смо ту, са жељом да и даље растемо и заједно дамо допринос у раду свих здравствених професионалаца.

ВАШ ФАРМАЦЕУТ
ЗНА СВЕ
О ВАШЕМ ЛЕКУ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА
The Pharmaceutical Chamber of Serbia

СЛУЧАЈЕВИ ИЗ АПОТЕКАРСКЕ ПРАКСЕ

ОСТАВИТИ ПУШЕЊЕ ИПАК НИЈЕ НЕМОГУЋЕ

Припремила: маг.фарм.спец. Милица Ђукановић

Госпођа Петровић је дугогодишњи пацијент апотеке у којој радим. При последњој посети њеног супруга, који дуги низ година болује од астме, предложила сам да каже госпођи Петровић да ме посети, како бисмо заједно решиле про блем остављања цигарета. На моје изненађење, она се већ сутрадан појавила у апотеци.

„Милице, нешто сам размишљала...Кад сам успела да преживим избацавање мог омиљеног чупавог тепиха због чика Будине астме, може ли остављање тих проклетих цигарета бити толико теже? Много сам волела тај тепих. Прочитала сам у оним вашим апотекарским новинама које сте му дали претходни пут да се већ после 20 минута од престанка пушења крвни притисак и пулс стабилизују, да се после 8 сати и кисеоник враћа у нормалу“.

„Тако је, после једног дана слуз и катран почињу да се елиминишу из плућа, нема више угљен-моноксида у крви. После другог дана нема више никотина у крви, почињу да Вам се побољшавају чуло укуса и мириса. После трећег дана већ се лакше дише, плућа Вам се опуштају. Па замислите шта би то значило за тај Ваш пушачки кашаљ?“

„Да, мислим да треба то да урадим првенствено због себе, а онда наравно и због његове астме“.

„Госпођо Петровић, много ми је драго што сте то решили, мотивација Вам је на високом нивоу, а то је велики корак напред. Ако се слажете можемо радити заједно на томе?“

Предложила сам пацијенткињи да урадимо Фагерстромов тест за процену зависности од никотина. Скор је био 5, што указује на умерену зависност и на веће шансе за успех овог нашег заједничког пројекта. Упутила сам је код лекара како би добила адекватан лек на рецепт. Наредног дана госпођа Петровић долази са рецептом за бупропион. Како од раније знам да она болује од хипертензије, ово јесте лек избора за њу. Објаснила сам јој да ће овај лек првих 6 дана узимати једном дневно, а од седмог дана 2 таблете дневно.

„Пред нама је дугачак пут, надам се да сте спремни, терапија обично траје 6-9 недеља, али у томе смо заједно. Несаница је веома чест нежељени догађај услед примене овог лека, али се успешно може ограничити тако што лек нећете узимати

пре спавања, а када га будете узимали 2 пута дневно, треба да постоји најмање 8 сати размака између 2 таблете. Хајде сада да се договоримо око датума престанка пушења. Како сте добили бупропион, оптимално би било да за 2 недеље у вашем џепу или било где у кући више нема паклица цигарета. Да ли Вам је то у реду? Ја ћу Вам дати дневник у који ћемо записати циљеве као и датум када смо се договорили да престанете да пушите. Уписаћу Вам и датуме када би било добро да свратите у апотеку да видимо како напредујете. Волела бих да добијем и Ваш контакт телефон како бих могла да Вас позovem у случају да нисте у могућности да посетите апотеку“.

Након што ми је дала контакт, госпођа Петровић додаје: “Идем да се похвалим Буди, биће пресрећан. Видимо се за недељу дана“.

Након седам дана у апотеку долази забринута госпођа Петровић.

„Милице, ти си ми помињала несаницу, али ја се у последњих неколико дана осећам јако чудно, често ми се мењају расположења, у неким моментима почнем да паничим без разлога, осећам се несигурно. Буда каже ово није моја жена. Шта да радим, да ли је то можда од овог новог лека?“

Питала сам је да ли је можда била на некој прослави на којој је конзумирала алкохол. Одговорила ми је да није била ни на каквој прослави, али да она сваког дана уз ручак попије чашу црвеног вина, јер је прочитала да је то добро за крвни притисак.

Употреба алкохола са бупропионом може повећати ризик од неуобичајених нуспојава као што су халуцинације, заблуде, параноја, промене расположења и понашања, депресија, анксиозност,

напади панике. Како је настала ситуација последица интеракције између бупропиона и алкохола, саветовала сам пацијенткињу да настави своју терапију бупропионом, а да обустави примену алкохола докле год буде на терапији одвикавања од пушења.

„Реците господину Петровићу да не брине, добиће своју стару жену натраг. Него реците ми како напредује наш пројекат?“

„Смањила сам број цигарета, у дневник уписујем колико цигарета попушим у току дана, али се трудим да сваки дан то буде мања бројка. Буда ми је јако велика подршка и то ми пуно значи.“

„Драго ми је да све иде добрим током. На мене можете да рачунате у било ком тренутку, шта год да вам треба, знате где ме можете наћи. Још бих Вам само рекла у вези оног чланка из новина о којем смо причали претходног пута, мислим да би било добро да га ставите на зид, да вас сваки дан подсећа на предности прекида пушења. Видимо се за недељу дана.“

Престанак пушења не спада у обичне, свакодневне активности. Мотивацију је тешко пронаћи, али није немогуће. Зато је потребно да пробудите способност маштања и усредсредите се на предности непушења, нарочито оне у којима уживате и које су вам најбитније. Подршка је у вашој породици, подршка је у вашој апотеци.

140 ГОДИНА СФУС-А

Проф. др Весна Матовић, Председник Савеза фармацеутских удружења Србије

Савез фармацеутских удружења Србије је посебно поносан на традицију и значај који је имао свих ових година постојања, од оснивања првог друштва апотекара у Србији под именом АПОТЕКАРСКО ДРУШТВО У СРБИЈИ 26. октобра 1879. године. Основано је у Београду, на иницијативу најзначајнијих имена фармације тог времена: мр пх. Јована Дилбера (првог председника друштва), оснивача прве апотеке у Смедереву 1859. године и од 1870. године сопственика апотеке мр пх. Матеја Ивановића - прве апотеке у Београду и Србији из 1830. године; мр пх. Томе Панића, оснивача и сопственика пете апотеке у Београду у Савамали и др мр Јована Ђурића, оснивача тадашње шесте апотеке у Београду „Апотека код Кнежевог споменика“ 1878. године.

Од тада па до данас Савез је био ослонац и носилац активности фармацеута свих профила, ангажован у решавању проблема фармацеутске струке, иницијатор оснивања наших водећих установа у области фармације: Фармацеутског факултета у Београду, Агенције за лекове

и медицинска средства (основан под називом Завод за фармацију), а потом и Фармацеутске коморе Србије. Основна мисија Савеза је едукација фармацеута кроз конгресе, симпозијуме и друге бројне курсеве континуиране едукације.

Циљ Академије организоване поводом 140 година од оснивања Савеза фармацеутских удружења Србије је био да присутнима укаже на најзначајније моменте историје Савеза, историје која је забележена и велелепном монографијом издата овом пригодом под називом *140 година Савеза фармацеутских удружења Србије 1879-2019*, аутора проф. др Дарка Ивановића, проф. др Мирјане Меденице, проф. др Весне Матовић и спец. Дубравке Урошев, а за оригинална уметничка решења одговорна је Мартина Ристић, дипломирани академски фотограф и графички дизајнер. Сви присутни добили су по примерак ове монографије.

Академија је одржана на сам дан оснивања Савеза, 26. октобра 2019. године у Задужбини Илије М. Коларца

(основане 1878. године) у великој сали, концертној дворани која се и данас сматра најакустичнијом салом у Београду. Академија је отворена уз гудачки оркестар Музикон који је извео Моцарта и Грига, а потом је о Савезу фармацеутских удружења Србије од оснивања па до данас говорила проф. др Весна Матовић, председник Савеза фармацеутских удружења Србије. Својом презентацијом дочарала нам је Србију и Београд тога времена, развој и активности Савеза кроз време, дала преглед председника Савеза од оснивања па до данас, фармацеутских гласила која су излазила током 140 година постојања, а све са циљем да се укаже на значај Савеза и ода признање свим заслужним за овај дугогодишњи рад Савеза.

Нисмо желели да се задржимо на прошлости, већ да се упознамо и са будућим трендовима у фармацеутској струци. Одговоре о будућности фармације су покушали да нам дају наши гости, предавачи *Michal Byliniak*, председник Фармацеутске групе Европске уније (*Pharmaceutical Group of the European Union - PGEU*) у Бриселу и потпредседник Фармацеутске коморе Пољске, одговоран за међународну сарадњу, који је одржао предавање под називом „*Pharmacy Services in Europe - trends and vision*“ и *Ema Pauling*, секретар ФИП-а која је је у свом предавању под називом „*Supporting global health by enabling the advancement of pharmaceutical practice, sciences and education: we all have a role to play*“ дала ближе смернице унапређења фармацеутске праксе али и указала да до бољег здравља унапређењем фармацеутске праксе, науке и едукације можемо доћи само заједничким снагама, тј. да сви имамо своју улогу у овом процесу.

Потом је уследио коктел, уз много речи похвала о Академији, сећања неких претходних догађања и дружења,

фотографисања, наздрављања у част рођендана Савеза. Било је задовољство бити са око 500 фармацеута, поносних на своју традицију, озарених лица, посебно елегантних за ову прилику. Са нама су биле наше најстарије колеге, одане фармацеутској струци пола века, али и најмлађи тек стасао кадар и студенти фармације, претходни председници Савеза, наши драги професори и сарадници, представници веледрогерија, фармацеутских кућа. Старо здање Коларца одзвањало је од задовољства и снаге присутних фармацеута.

И на крају желела бих да се још једном захвалим свим заслужним за 140 година дуг рад Савеза фармацеутских удружења Србије, али и свим будућим генерацијама које ће допринети развоју и значају фармације и који ће омогућити још квалитетнији рад Савеза. Захваљујем се и свим фармацеутским кућама које су делимично помогле реализацију ове Академије, као и штампање монографије, а који су били наши драги гости овом приликом. Хвала свима који су дошли на ово за све нас фармацеуте изузетно значајно догађање и одали нам признање за досадашње активности али дали и подстрек за даљи рад.

Завршила бих са: ДА НАМ ЖИВИ, ЖИВИ САВЕЗ ФАРМАЦУТСКИХ УДРУЖЕЊА СРБИЈЕ!!!

ЖИВЕТИ СА ПСОРИЈАЗОМ

Припремила: маг. фарм. спец. Соња Стојиљковић, у разговору са председником удружења Владимиром Кецићем (удружење „ЗП“-Пацијенти Против Псоријазе)

Удружење је члан европске „EUROPSO“ и светске асоцијације пацијената са псоријазом „IFPA“.

Организовано је неколико трибина на ову тему, како бисмо дали одговоре пацијентима.

Мисија удружења је подизање свести и побољшање квалитета живота пацијената са псоријазом. Она погађа око 80 милиона људи широм света, и процењује се, око 140 000 људи у Србији.

Шта је псоријаза?

Псоријаза је хронично запаљењско обољење коже. Тачан узрок настанка није познат, али се зна да имуни систем и наслеђе играју улогу у настанку ове болести. Нормално, ћелије коже sazревају и отпадају у циклусу од 28-30 дана. Код псоријазе је овај процес убрзан. За 3-4 дана ћелије коже sazревају и доспевају на површину, али уместо да отпадне, нагомилавају се и стварају задебљања

коже и љуспице. Настаје црвенило, појачано перутање, гнојни чворићи, свраб, печење, осећај затезања и бол.

Настанак псоријазе могу испровоцирати:

- Вирусне и бактеријске инфекције (инфекција горњих дисајних путева бета хемолитичним стрептококом често претходи првом налету псоријазе)
- Трудноћа
- Психогени стрес
- Опекотине од сунца
- Механичке повреде коже
- Лекови: антималарици, бета блокатори, литијум.

Најчешће се јавља између 15. и 25. године, али се може јавити у било ком добу. Није опасна по живот, али људи са овом хроничном болести могу бити склони дијабетесу, псоријазном артритису, срчаном обољењима и депресији.

Псоријаза се може окарактерисати као блага, умерена и тешка.

Блага псоријаза захвата до 3% коже, умерена 3 - 10% а тешка преко 10% коже. Како бисте имали представу о површини коже, рецимо да длан представља око 1% укупне површине коже на телу.

Осим тога, степен псоријазе се може процењивати и на основу тога колико она утиче на квалитет живота пацијената. Она може имати знатан утицај ако су захваћене мале површине као што су стопала, дланови или лице.

Лечење зависи од типа и тежине болести, локализације, старосне доби и општег здравственог стања.

Топикална терапија - користи се као прва линија за локализовану псоријазу - креме и масти успоравају или нормализују репродукцију ћелија и ублажују запаљење. Најчешће се користе: кератолитици (салицилна киселина), кортикостероидни препарати, дитранол, калципотриол, препарати катрана.

Ако је захваћена већа површина коже, користе се неке од општих метода - фототерапија, комбиновање псоралена и УВА зрака. Некад је потребно применити антибиотике, имуносупресивне лекове - циклоспорин, цитотоксичне лекове - метотрексат и оралне ретиноиде.

Биолошка терапија - код умерених и тешких облика болести - моноклонска антитела везују се за цитокине одговорне за развој псоријазе, и спречавају њихову активност.

Многи људи оболели од псоријазе осећају да средина не разуме њихово стање и могу се осећати одбачено. Ова осећања су природна, али могу утицати на свакодневни живот и односе са људима, довести до депресије, анксиозности и осећања ниже вредности. Псоријаза може имати утицај на многе аспекте свакодневног живота, укључујући посао, слободне активности, односе са пријатељима и породицом, па чак и избор одеће. Може значајно утицати на избор посла, и на односе са другима на радном месту. Многи људи мењају своје социјалне навике због промена на кожи. Избегавају базене, плаже, одећом прикривају промене. Развијање способности да се изборите са псоријазом, медицински, психолошки и социјално, захтева време и стрпљење.

Зато фармацеут може бити добар савезник овим пацијентима. Фармацеут мора знати:

1. Да псоријаза није заразна и да није резултат лоше хигијене
2. Да је непредвидива и да је често тешко препознати шта су окидачи
3. Да треба пружити моралну подршку овим пацијентима
4. Да је некад потребно укључити тим здравствених стручњака како би се дошло до решења.

Нега коже:

- Руке прати само када је неопходно
- Користити хидратантне и медицинске креме
- Пажљиво сушити кожу, не трљати да се не би иритирали псоријазни делови
- Носити рукавице приликом прања веша, посуђа, обављања кућних послова
- Печате на ногама одржавати чистим и сувим како би се спречила појава бактерија и гљивица
- Носити памучне чарапе
- Приликом прања косе избегавати покрете који би могли изгребати кожу главе
- Користити препарате са високим заштитним фактором
- Одржавати нокте кратким
- Носити сандале/папуче на купалиштима

**ТРЕТИРАЈТЕ
ПСОРИЈАЗУ
ОЗБИЉНО!**

НАШИ ЖИВВОТИ ЗАВИСЕ ОД ТОГА

ФАРМАЦЕУТИ И ИМУНИЗАЦИЈА - ГЛОБАЛНИ ОКВИР

Припремила: маг.фарм.спец. Драгана Рајковић

На недавно одржаној Првој регионалној конференцији за европски регион Међународне фармацеутске федерације ФИП у Анкари, од 23-25. октобра, највише је било речи о фармацеутским услугама и њиховој имплементацији у апотекама.

Представници европских земаља потрудили су се да прикажу најзначајније помаке остварене у последњих неколико година, позитивне примере признавања фармацеутских услуга од стране доносиоца одлука и њихов значај у унапређењу здравствене заштите становништва, пре свега позивајући се на **Астанску декларацију о примарној**

здравственој заштити. Наиме, на Глобалној конференцији о примарној здравственој заштити која је одржана октобра 2018. године, у организацији Светске здравствене организације у Астани (Казахстан), усвојена је Астанска декларација која наглашава кључну улогу примарне здравствене заштите и приоритизацију превенције са циљем да се здравствени системи учине ефикаснијим, отпорнијим и одрживијим. Посебна пажња посвећена је вакцинацији која има значајну улогу у програмима превенције широм света.

Поред тога, глобална претња коју представља антимикробна резистенција

1983 Аргентина

Законом прописани услови за давање вакцина у апотекама и/или од стране фармацеута.

1994 САД

Фармацеути из Сијетла, Вашингтон, по први пут су прошли обуку за процес вакцинације.

1998 САД

У 14 држава фармацеута су сертификовани за вакцинацију против грипа.

2007 Португал

Законом омогућено проширење обима услуга који пружају фармацеути у апотекама, укључујући и вакцинацију.

2008 Португал

Почетне едукације за фармацеуте. Израда препорука за вакцинацију у апотекама.

2011 Ирска

Законом омогућена вакцинација у апотекама.

1991 Јужна Африка

Приватна удружења за едукацију почињу да нуде фармацеутима обуке за процес вакцинацију.

2002 Велика Британија

Законом омогућена вакцинација у апотекама.

2009 САД

Свих 50 држава одобрило давање вакцина од стране фармацеута.

2012 Португал

Усвојена обавезна електронска евиденција о вакцинацији.

захтева хитне и координисане акције свих заинтересованих страна са циљем да се смањи појава мултирезистентних патогена и очува ефикасност антибиотика. Вакцине помажу у смањењу потреба за антибиотицима смањујући учесталост различитих болести. **Оне су, дакле, суштински део глобалне стратегије за сузбијање антимикробне резистенције.**

Иако је ефикасност вакцина добро документована, баријере по овом питању постоје и имају значајну улогу и утицај на стопе вакцинације. Велики број дезинформација о вакцинама које круже интернетом последњих година створило је забрињавајући ниво неодлучност и/или отворено противљење коришћењу вакцина од стране растућих група против вакцинације у многим земљама, што је повезано са повратком давно искорењених болести.

Још једна важна препрека јесте процес примања/давања вакцина и потребне евиденције заједно са њиховом приступачношћу и дистрибуцијом. С тим

у вези значај и улога фармације и јавних апотека у имунизацији и вакцинацији је све већа.

У све већем броју земаља **фармацисти су законски овлашћени да спроведу вакцинацију и кроз организоване активности спроведу одговарајуће кампање.** Јавне апотеке су у одличној позицији да едукују пацијенте и становништво о значају имунизације пружањем информација заснованих на доказима. Такође, апотекари могу лако идентификовати високо ризичне групе пацијената и пружити им потребне савете, а уз то и организовати распоред и термине вакцинације.

Да би боље разумео и пратио улогу фармације у имунизацији широм света и утицај ових активности, ФИП је 2016. спровео глобално истраживање фокусирајући се посебно на ову тему. Данас, четири године касније, евидентирани су значајни помаи што указује да је ово важан приоритет здравствених програма, не само за фармацисте, већ и за креаторе политика широм света.

2013 САД

Концепт "immunization neighborhood" имплементиран са циљем успостављања блиске сарадње, координације и комуникације између свих заинтересованих страна у процесу имунизације.

2015 Швајцарска

Вакцинација у апотекама одобрена у два кантона, а до краја године још у четири.

2015 Аустралија

Обучени фармацисти у Јужној и Западној Аустралији спроведу вакцинацију против грипа.

2017 Швајцарска

Планови за интегрисање тренинга о имунизацији у оквиру додипломске наставе.

2017 Израел

У апотекама се спроводи вакцинација против грипа.

2014 Аустралија

Фармацистички одбор Аустралије најавио увођење вакцинације у апотекама. Пилот пројекат започет у Квинсленду.

2014 Филипини

Едуковани и обучени фармацисти добијају право да дају вакцине.

2016 Аустралија

Викторија је била последња држава у којој је одобрена вакцинација у апотекама.

2016 САД

Акредитоване школе фармације у своје додипломске програме треба укључе и тренинг имунизације (захтев АСРЕ).

2017 Француска

Вакцинација у апотекама одобрена у две регије као пилот пројекат.

2017 Бразил

Вакцинацију у апотекама регулише Бразилска здравствена регулаторна агенција (ANVISA)

IV ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ СИМПОЗИЈУМ

ЗДРАВСТВЕНИ ИСХОДИ И СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА “ДИГИТАЛНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У ФАРМАЦЕУТСКОЈ ПРАКСИ”

Припремила: проф. др Ивана Тадић, Фармацеутски факултет у Београду

Центар за развој фармацеутске и биохемијске праксе Фармацеутског факултета - Универзитета у Београду, **28. и 29. маја 2020. године** организује ИВ интернационални симпозијум “Здравствени исходи и социјална фармација”. У фокусу овог симпозијума биће тема **“Дигиталне технологије у фармацеутској пракси”**. Симпозијум ће се одржати у **Београду у хотелу „М”**.

Теме пленарних предавања усмерене су на области у оквиру којих су препознате највеће потребе за разменом искустава и добрих пракси, а предавачи из земље и света одабрани су у складу са одговарајућом експертизом, стручном и научном утемељеношћу у областима којима ће осветити своја предавања.

Теме предавања и предавачи су:

- „Услуге фармацеута у дигиталној ери са фокусом на унапређење адхеренције пацијената који у терапији користе више лекова”, **проф. др Isabell Arnet** - Универзитет у Базелу (Швајцарска), члан управног одбора *Pharmaceutical Care Network Europe*, одржаће
- „Тренутна пракса употребе “*Point-of-Care*” тестирања у апотекама са циљем побољшања здравствених исхода”, **проф. др Светлана Игњатовић** - Универзитет у Београду - Фармацеутски факултет
- „Фармацеутска регулатива у области е-здравља”, **проф. др Aukje Mantel-Teeuwisse**

- директор Колаборативног центра Светске здравствене организације за фармацеутско законодавство и здравствену политику, Фармацеутски факултет Универзитета у Утрехту (Холандија)

• „Едукација фармацеута и континуирана едукација у доба дигиталних технологија: тренутна искуства и будуће перспективе”, **проф. др Martin Henman** - Факултет за фармацију и фармацеутске науке, Тринити колеџ Даблин (Ирска).

У оквиру сваке сесије биће изложене и усмене презентације у вези са искуствима из наше земље и земаља из окружења, као и постер презентације резултата актуелних истраживања.

Позивамо вас да својим учешћем допринесете размени идеја, искуства и успеху симпозијума! Уколико желите да своја искуства или резултате истраживања пријавите као постер презентацију или усмено излагање, рок за пријаву сажетака је 15. март 2020. године.

Више информација о симпозијуму као и програм скупа можете видети на сајту Фармацеутског факултета - Универзитета у Београду (www.pharmacy.bg.ac.rs).

За све додатне информације можете се обратити и путем имејл-адреса на: ivana.tadic@pharmacy.bg.ac.rs или marina.odalovic@pharmacy.bg.ac.rs

У АПОТЕЦИ „КОД УГАРСКОГ КРАЉА СВЕТОГ СТЕФАНА“

Припремила: Маг.фарм.спец. Јелена Манојловић, Фармацеутски факултет у Београду

Изложба под називом “У апотеци код угарског краља Светог Стефана”, отворена је 14. новембра 2019. године, у 19 часова, у Колегијум Хунгарикуму (Грачаничка 14, Београд). На изложби је представљен рестаурисан намештај из истоимене апотеке из Вршца, отворене 1885. године. Изложба је резултат међународне сарадње Амбасаде Мађарске и Фармацеутског факултета, у склопу обележавања јубилеја 80 година студија фармације у Србији.

Апотека „Код угарског краља Светог Стефана“, из Вршца, током 19. и 20. века мењала је бројне власнике, да би Решењем В. бр. 7113 (од 29. јуна 1946.) њени намештај и опрема били уступљени Фармацеутском факултету у Београду где се и данас налазе. У овој апотеци своје стручно знање стицале су генерације студената Фармацеутског факултета, прво под руководством чувеног професора Синеше Ђаје, а затим професора Милоја Даниловића и других.

Намештај апотеке израђен 1885. године, представља изузетан примерак „*alt dojč*“ стила, веома прецизне изведбе, са дуборезима које је израдила врхунска уметничка радионица. Садржи све карактеристике јонског стила из архитектуре старе Грчке који је био омиљен крајем 19. века у архитектури и уређењу ентеријера. Приликом рестаурације намештаја, у горњем делу апотеке иза кутије са сигнираним сатом пронађени су натписи са годинама израде и поправки, док су у једној од фиока пронађене апотекарске

налепнице које можда говоре о путу саме апотеке кроз Србију у 20. веку.

У оквиру ове изложбе, током два викенда посетиоци су могли да осете дух некадашњих апотека и енергију данашњих апотека. О томе како су се жене некада неговале, колико су им значили савети и производи који су се справљали у апотекама и зашто је фармацеут одувек имао важну улогу у лепоти жене, говорило се 16. новембра. Након тога, 23. новембра, уз предивну Причу о Вршачком чају коју је испричао проф. Зоран Максимовић, посетиоци су уз праву чајанку, дегустирајући Вршачки чај, завирили у тајне магистралне израде како некадашњих, тако и данашњих фармацеутских облика.

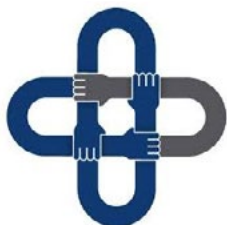

ПРЕДСТОЈЕЋИ ДОГАЂАЈИ КЕ

ВИРТУЕЛНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

- ТЕСТ** **Комуникација као основ пружања фармацеутских клиничких услуга**
/до 4.3.2020. године
- ТЕСТ** **Стандардизација фармацеутске услуге код пацијената са дијабетесом**
/до 20.5.2020. године
- ТЕСТ** **Ефикасност топикалних азола у лечењу вулвовагиналних кандидијаза и улога фармацеута у локалној терапији**
/до 19.08.2020. године
- ТЕСТ** **Пријава дефекта квалитета лека/медицинског средства и повлачење серије лека/медицинског средства из апотеке**
/до 19.11.2020. године

Сви пакети Виртуелне школе образовања акредитовани су са 5 бодова за учеснике који успешно положе тест.

ДРУГИ КОНГРЕС ЗДРАВСТВЕНИХ РАДНИКА У ПРИВАТНОМ СЕКТОРУ

27-28. фебруар 2020. године • Београд • Хотел *Crown Plaza*

Конгрес је акредитован за лекаре, стоматологе, биохемичаре, фармацеуте, медицинске сестре, здравствене техничаре, стоматолошке сестре и стоматолошке техничаре са 8 бодова за пасивно учешће.

Детаљне информације: www.kongresprivatnika.rs

7. КОНГРЕС ФАРМАЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

13-17. мај 2020. године, Охрид, Северна Македонија

Рана регистрација до 15. фебруара 2020. године

Затварање регистрације и крајњи рок за предају абстракта: 15. март 2020. године

Детаљне информације: www.congress.mfd.org.mk